

Varmt så in i kyrkan

Mats Andersson har en rätt udda specialitet – installation av el och värme i kyrkor. – Utmaningen är att få ut stor värmeeffekt på kort tid, säger han.

Text: Jacob Härnqvist Foto: Nils Bergendal

Mats Andersson har installerat el i kyrkor i 15 års tid. – Jag är nog uppe i 25 kyrkor i dag, säger han.

Det är tätt mellan medeltidskyrkorna i Skåne. Och liksom alla typer av fastigheter har de sina speciella utmaningar, menar Mats Andersson, MA Larm- och El-tjänst i Brösarp, i hjärtat av Österlen. Han vet vad han talar om. Sedan millennieskiftet har han installerat el och värme i cirka 25 olika kyrkor.

– Landsbygdskyrkor värms bara upp inför förrättningar som bröllop, dop och annat. När förrättningen är klar slås värmen ifrån. Det är viktigt att det görs så fort som möjligt. Luften blir lätt torr om det är varmt för länge och då kan inventarierna skadas, säger Mats Andersson.

Å andra sidan har fuktigt inneklimat orsakat mögelskador i många kyrkor. Det är en fin balansgång att få rätt uppvärmning.

– Medeltida kyrkor har ofta gamla inventarier som är svåra att ersätta. Och mycket dyra att laga, säger Mats Andersson.

Han har just avslutat värmeinstallationen i Bara kyrka, där han även har installerat belysning, larm och ljud. Installationerna är en del i en stor renovering som även omfattar lagning och målning av väggar och tak samt omfogning av golv. Resultatet är en ljus och luftig kyrkobyggnad där vita väggar och vackra valv ger en rofylld upplevelse.

Bara kyrka ligger vackert på en liten höjd i Svedala kommun, strax öster om Malmö. Kyrkan uppfördes runt 1200-talets början, men har byggts om och till i flera omgångar. Den är full av ömtåliga föremål som kräver varsam uppvärmning. Bänkar, altarring och predikstol är från 1800-talet medan altartavlan kommer från 1600-talets början. Äldst är dopfunten som i

et är tätt mellan medeltidskyrkorna i Skåne. Och liksom alla typer av fastigheter har de sina speciella utmaningar, menar Mats Andersson, MA Larm- och El-tjänst i Brösarp, i hjärtat av Österlen.

Han vet vad han talar om. Sedan millennieskiftet har han installerat el och värme i cirka 25 olika kyrkor.

Utmaningen:

Värma upp Bara kyrka inför förrättningar utan att torka ut luften och skada inventarierna.

Lösningen:

Installation av 18 elradiatorer, modell Yali Digital från LVI, med en total effekt på 35 kW. Förprogrammerad aktivering och avstängning av radiatorerna inför och efter förrättningarna.

Resultatet:

Kyrkans inventarier skonas och tekniken sparar energi.

många är förvarades på Historiska museet i Stockholm efter att ha använts som blomsterkärll på Torups slott i Skåne.

– I den här miljön ska naturligtvis uppvärmningen vara så skonsam som möjligt. Och inte bestå av ett manuellt system med bimetalldradiatorer som det var i Bara kyrka tidigare, menar Mats Andersson.

– **Vaktmästaren satte igång** radiatorerna på fredagen och lät värmen stå på hela helgen tills förrättningen utfördes på söndagen. Det var dåligt för inventarierna och onödigt dyrt.

Mats Andersson bytte ut de gamla radiatorerna mot Yali Digital från LVI med klassiskt räfflad frontpanel och ett styrsystem som är specialgjort för just kyrkor. En lösning som sparar både tid och pengar för församlingen.

– Vaktmästaren tar emot bokningen av kyrkan som vanligt. Sedan kan han styra radiatorerna från en telefon eller webbläsare. Det är →

Flexibel styrning. Mats Andersson har installerat all el i kyrkan. De nya LVI-radiatorerna kan styras på flera olika sätt, via display, mobilapp eller webbsida.

Utsikt över havet. Liksom de flesta andra medeltidskyrkor ligger Bara kyrka på en höjd. Där var det lättast att försvara under orostider.

"Det är bara att knappa in tid och temperatur. Styrsystemet sköter resten."

Besiktigat och klart. Bara kyrka är en lyckad kombination av medeltida arkitektur och modern uppvärmningsteknik.

Speciell hänsyn. Med 18 moderna oljefyllda radiatorer får kyrkan snabb uppvärmning – viktigt för att de medeltida inventarierna inte ska ta skada.

→ bara att knappa in tid och temperatur. Styrsystemet sköter resten. Totalt har jag satt in 18 radiatorer för att få maximal effekt på kortast tänkbara tid. Då påverkas luftfuktigheten minimalt.

Mjukvaran ger snabb kontroll över både aktuell temperatur och värmeförbrukning.

Arbetet påbörjades hösten 2014 och är nu färdigt efter att ha pausats på grund av andra invändiga renoveringar. Men nu är allt är besiktigat och klart.

– Radiatorerna brukar kombineras med bänkvärmare men så skedde inte här eftersom kyrkan är smal. Med så många radiatorer blev därför utmaningen att placera dem så snyggt som möjligt. Men det gick bra eftersom de lätt smälter in i miljön. ⚡

Tyst i kyrkan

🔥 **LVI Yali Digital** är en oljefyllt elradiator med programmerbar termostat som reagerar snabbt med 0,2 graders noggrannhet (jämfört med upp till 6 grader i traditionella bimetall-termostater).

🔥 **Radiatorn kan** anslutas till trådbundet eller wifi-nätverk och styrs med display, mobilapp eller via

webbläsare. Bland funktionerna finns bland annat en "öppet-fönster-läge" som drar ner effekten om temperaturen i rummet faller snabbt. Yttertemperaturen är justerbar till 60, 75 och 90 grader.

🔥 **Yali-radiatorerna** är fyllda med vegetabilisk olja och är helt tysta. En lika viktig egenskap under gudstjänst som i ett sovrum.